

Finansdepartementet
Postmottak@fin.dep.no

Deres ref **12/185**

Vår ref 207.04.03

Dato: 17. januar 2014

Høringsuttalelse vedrørende ikrafttredelse av regler om fripoliser med investeringsvalg

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet av 25.11.2013 vedrørende ikrafttredelse av regler om fripoliser med investeringsvalg. Finansdepartementet ber om merknader til forslag til oppreservering til nytt dødelighetsgrunnlag (K2013) før fripolisene konverteres til investeringsvalg, samt forslag til forskriftsbestemmelse om opplysningsplikt og informasjon til fripoliseinnehaveren.

Akademikerne støtter prinsippet om fripoliser med investeringsvalg. Utforming av regelverket og pensjonsinnretningenes informasjonskrav er imidlertid helt avgjørende for hvorvidt Akademikerne vil støtte iverksetting. Vi mener at pensjonsinnretningene har ansvaret for forsikringsrisikoen også etter overgang til investeringsvalg, i tråd med intensjonene bak forslaget om investeringsvalg for fripoliser. Om nødvendig må forsikringsvirksomhetsloven endres for å sikre dette, og forskriftsbestemmelsen om opplysningsplikt og informasjon kan bli mer eksplisitt.

Oppsummert om Akademikernes standpunkt

- Akademikerne støtter forslag om at fripoliser må være fullt oppreservert til gjeldende tariff K2013 før eventuell konvertering til investeringsvalg skal være mulig, jf. pkt. 1 i høringsbrevet.
- Akademikerne støtter også krav til opplysningsplikt gjennom eksempler, jf. pkt. 3 i høringsbrevet og forskriftsutforming av denne. For at fripoliseinnehaveren skal ha et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag mener Akademikerne forskriften om informasjonsplikt må styrkes, med krav om anslag på den avkastning som er nødvendig for å oppnå samme årlige pensjon som den garanterte på konverteringstidspunktet.

Krav til oppreservering

Fripoliser etter dagens regime sikrer kun nominelt opptjent pensjon på opphørstidspunktet. Premierabatt gitt gjennom garantert avkastning på pensjonskapitalen har medført svært dårlig regulering av fripolisens sikrede nominelle pensjonsnivå. Pågående oppreservering av fripolisekapitalen til nytt dødelighetsgrunnlag K2013 vil antakelig holde regulering av sikret pensjonsnivå nær null de nærmeste årene.

Den historisk lave avkastningen pensjonsinnretningene har oppnådd på sine kollektivporteføljer må ses i sammenheng med rentegarantien, og svært svake insentiver til å ta risiko som forventes å gi høyere avkastning og høyere fremtidig pensjon fra fripoliser. Lave renter bidrar til at fripoliser i dagens regime fremstår som lite gunstige produkter.

Det er helt avgjørende at kapitalbeholdningen bak den garanterte pensjonen er oppresvert til gjeldende dødelighetsgrunnlag. Dette må ses i sammenheng med at pensjon fra fripoliser underlagt investeringsvalg vil bli bestemt ut fra kapitalen på uttakstidspunktet. Dersom kapitalen på konverteringstidspunktet er lavere enn den kapitalen som kreves for å sikre pensjonsløftet, vil pensjonsinnretningen få en gevinst på bekostning av lavere pensjon for fripoliseinnehaveren. En slik gevinst for pensjonsinnretningen vil ikke være i samsvar med at pensjonsinnretning skal bære risiko for langt liv i dagens regime.

Oppreservering var ikke klargjort i lovforslaget i Prop. 11 L (2012-2013). Akademikerne mener det er svært viktig at Finanstilsynets tilrådning, om at det må kreves full oppreservering før det er aktuelt å konvertere en fripolise til investeringsvalg, tas til følge.

Dersom konvertering til investeringsvalg skulle skje uten at premiereserven er fullt oppresvert, vil pensjonsinnretningen, slik vi leser Finanstilsynets tolkning av forsikringsvirksomhetsloven, ikke ha noen forpliktelser til å foreta de resterende oppreserveringene. Dersom foretakspensjonslovens § 9-13 kan benyttes på slike fripoliser vil negative risikoresultat kunne dekkes av avkastningen til fripolisen.

En slik løsning mener Akademikerne ikke er i tråd med forarbeidene til den vedtatte åpningen for å tilby investeringsvalg på fripoliser. Som også Finanstilsynet påpeker fremgår det følgende i NOU 212:3 Fripoliser og kapitalkrav, spesialmerknadene til lovutkastet § 4-7a annet ledd første punktum:

«Pensjonsinnretningen beholdes således biometrisk risiko også knyttet til alderspensjonen.»

Biometrisk risiko for alderspensjon er risikoen knyttet til at folk lever lenger og skal ha utbetaling lenger enn antatt.

Det antas ikke at investeringsvalgsproduktet vil være særlig aktuelt for eldre fripoliseinnehavere, og dermed heller ikke for den største delen av premiereserven knyttet til fripoliser. Dersom overgang av fripoliser til investeringsvalg var ment å hjelpe på pensjonsinnretningenes kapitalkrav etter Solvens II, mener vi at en slik overgang bare vil ha begrenset virkning.

Finanstilsynet skriver i sitt brev til departementet at pensjonsinnretningene ikke skal pålegges umiddelbar oppreservering men kan følge planen for slik pågående oppreservering. Det følger dermed at det er pensjonsinnretningen som fastsetter tidspunktet for når den vil tilby investeringsvalg. En overgang til fripolise med investeringsvalg innebærer at fripoliseinnehaveren sier fra seg en sikret pensjon som normalt vil bli oppregulert årlig fram til pensjonsuttak. I bytte får fripoliseinnehaveren innflytelse over forvaltningen av pensjonskapitalen bak pensjonsløftet. Med denne innflytelsen overtar også fripoliseinnehaveren avkastningsrisiko og (resterende) biometrisk risiko.

Informasjonsplikt

En avtale om investeringsvalg vil være irreversibel. På denne bakgrunn er det avgjørende at pensjonsmessige konsekvenser ved overgang til investeringsvalg synliggjøres på en god måte. Pensjonsinnretningenes informasjonsplikt var ikke tilstrekkelig ivaretatt i Prop. 11 L (2012-2013). Akademikerne er derfor tilfreds med at innspill i forbindelse med stortingsbehandlingen av lovforslaget nå blir fulgt opp.

Finanstilsynet foreslår at pensjonsinnretningenes informasjonsplikt skal forsterkes gjennom forskrift til lov om foretakspensjon. Etter forslaget til forskrift fastslås det i første ledd:

”Pensjonsinnretningen skal gi fripoliseinnehaveren skriftlige eksempler som viser hvor stor årlig avkastning en gitt investeringsportefølje for en gitt aldersgruppe minst må ha for å oppnå bestemte pensjonsytelser. Det skal tas hensyn til

pensjonsinnretningens vederlag, risikoresultat og engangspremie ved overføring til alminnelig forvaltning ved uttak av alderspensjon.”

Finanstilsynet underbygger forslaget med at dette er komplisert og at eksempler vil være en hensiktsmessig måte å formidle konsekvenser på. Akademikerne støtter forslaget om at eksempler bør inngå som informasjon om konsekvensene. Det kan være kostnadseffektivt og vil synliggjøre at det er stor usikkerhet om den fremtidige pensjonen ved overgang til investeringsvalg.

Eksempelene som foreslås kan imidlertid vise seg å gi for dårlig beslutningsgrunnlag for den enkelte, som har et helt konkret garantert pensjonsnivå som utgangspunkt for sin vurdering. Forventet pensjonsnivå ved 67 år fra dagens fripolise, etter forventet oppregulering fram til pensjonsalder, bør framgå som referanse og utgjøre en del av informasjonsplikten. Konsekvenser ved ulik realisert avkastning bør videre synliggjøres i relasjon til det garanterte pensjonsnivået.

Akademikerne ser at det kan være vanskelig å forskriftsfeste konkrete avkastningsnivåer. Vi foreslår derfor at forskriften styrkes med et nytt andre ledd som sikrer at den avkastningen som er nødvendig for å oppnå samme årlige pensjon som den garanterte ved 67 år, skal fremgå som en del av informasjonsplikten.

Forslaget har følgende ordlyd:

Fripoliseinnehaveren skal informeres om anslag for hvilken avkastning som må til for å dekke bortfall av grunnlagsrente både i opptjenings- og utbetalingstiden og kostnader for å kunne oppnå samme årlig pensjon som fripolisens opprinnelige fastsatte pensjon ved 67 år.

Alternativt kan første punktum i første ledd gis en tilføyelse:

”Pensjonsinnretningen skal gi fripoliseinnehaveren skriftlige eksempler som viser hvor stor årlig avkastning en gitt investeringsportefølje for en gitt aldersgruppe minst må ha for å oppnå bestemte pensjonsytelser, herunder fripolisens garanterte ytelse fra 67år før endring til investeringsvalg”.

Akademikerne mener for øvrig at kravet bør forsterkes med informasjon om følgende:

- At pensjonen *kan* gå tapt (med mindre det er gitt garanti på minst 0 prosent avkastning)
- Hva pensjonen vil være ut fra andre sett med forutsetninger om avkastning, kostnader, osv – som *alle* pensjonsinnretningene er pliktige å oppgi
- Mulig størrelse på økte kostnader

Avsluttende kommentarer

Vi vil gjenta vårt tidligere innspill om at det må være et krav om at kostnader knyttet til produktutvikling og drift av fripoliser med investeringsvalg på ingen måte blir belastet fripoliser som ikke har investeringsvalg. Vi ber om at departementet angir på hvilken måte dette er ivaretatt. Splitting av en eksisterende fripolise der alderspensjonen gis eget investeringsvalg mens uføre- og etterlatteytelser blir stående som før, vil i seg selv gi økte kostnader. Eget investeringsvalg forventes videre å øke kostnadene i forhold til felles forvaltning. Informasjon om kostnader bør derfor ikke bare gjelde at pensjonsinnretningen kan kreve slikt vederlag, men også hvor mye større kostnadene vil kunne bli ved en endring av fripolisen.

Finansdepartementet har varslet at de vurderer endrete regler på utbetalingsprofil på fripoliser med investeringsvalg og for pensjoner fra lov om tjenstepensjon. I den videre vurderingen mener Akademikerne det kan være aktuelt og også vurdere pensjonsutbetalinger fra innskuddspensjonsloven. Videre vil vi be om at det i det videre arbeidet vurderes om annen utbetalingsprofil vil kunne sikre en regulering av årlig pensjon i takt med veksten i G, eventuelt veksten i G fratrukket 0,75 prosent.